

Dünya İnsan Bilimleri Dergisi

World Journal of Human Sciences

ISSN: 2717-6665

Ocak 2024

Cilt/Volume: 2024

Sayı/Issue: 1

Minimalizm Kapitalizme Karşı mı?

Is Minimalism Against Capitalism?

Sibel Taşkın*

Özet

Tüketim karşıtı bir akım olarak minimalizmi tartışmak bu makalenin amacını oluşturmaktadır. Tüketim kapitalist ekonomi düzeninin motorudur. Kapitalizmin çarklarının dönmesi için bireylerin tüketimine ihtiyacı vardır. Bu çalışmanın önemi tüketim hakkında düşünme çabasındaki her türlü yazının literatüre ve dolaylı olarak da yaşamlarımıza katkı sunması fikridir. Bu kapsamda çalışmada, minimalizm ve gönüllü sadelik gibi kavramların ortaya çıkışına değinilmektedir. Minimalizm ve gönüllü sadelik kavramlarının ortak çıkış noktaları tüketim karşıtlığı iken, kapitalizme ne kadar karşı çıkabildikleri üzerine düşünmek gerekmektedir. Çalışma kapsamında tüketim, minimalizm ve aşırı tüketime karşı minimalizm tartışılmaktadır. Minimalist bloglara ve kitaplara analiz amaçlı yer verilmektedir. Daha sonra bir tüketim tarzı olarak minimalizm ve kapitalizme karşı minimalizm sorgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Minimalizm, Tüketim, Kapitalizm, Gönüllü Sadelik, Sosyal-Politik

* **Sorumlu Yazar/Corresponding author:** Trakya Üniversitesi, sibeltaskin@trakya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3308-0417.

Atıf/Citation: Taşkın, S. (2024). Minimalizm Kapitalizme Karşı mı? *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*. 2024 (1), 167-179.

Geliş/Received: 20.05.2023

Kabul/Accepted: 12.01.2024

Abstract

It is the purpose of this article to discuss minimalism as an anti-consumption movement. The concept of consumption is a concept that capitalism loves, and one of the things that makes those famous wheels of capitalism turn is to create consumer individuals. The importance of this study is the idea that all kinds of writings that try to think about consumption contribute to the literature and indirectly to our lives. In this context, the emergence of concepts such as minimalism and voluntary simplicity is mentioned in the study. While the common starting points of the concepts of minimalism and voluntary simplicity are anti-consumption, it is necessary to think about how much they can oppose capitalism. Within the scope of the study, consumption, minimalism and minimalism against excessive consumption are discussed. Minimalist blogs and books are included for analysis purposes. Then, minimalism as a consumption style and minimalism against capitalism are questioned.

Keywords: Minimalism, consumption, capitalism, voluntary simplicity, social-political

Giriş

Üretimin kitleselleşmesiyle tüketim de kitlesel hale gelmiştir. Aşırı tüketimin “tüketim karşıtı” değerleri yükseltmesiyle birlikte de çeşitli yönelimler oluşmuştur. Diğer bir deyişle aşırı tüketimin günümüz toplumunda bireylerin sırtında adeta kambur haline gelmesi bazılarını alternatif yaşam tarzı arayışına sokmuştur. Bu yönelimlerden en popülerleri de minimalizmdir. Materyalist tüketimden vazgeçilmesi gerektiğini düşünen minimalistler “yaşam tarzı”nın yeniden yapılanması yoluyla fazla olan tüketimin baskılanması gerektiğini ileri sürmektedirler. Günümüzde popülerleşen minimalist yaşam tarzları birçok kişi tarafından tercih edilmektedir.

Bu çalışmada çeşitli minimalizm perspektiflerine atıfta bulunmaktadır. İkinci olarak, minimalizmin tüketim karşıtı yöneliminin bir yorumu bulunmaktadır. Bu açıdan egemen tüketicilik değerleri ve minimalizm arasındaki ilişkiyi de göz önünde bulundurmak önemlidir. Üçüncü olarak, kapitalist sistemdeki değişikliklerle minimalizmin sosyal ve politik potansiyeli tartışılmaktadır. Bu şekilde özetlenen düşüncelerin çerçevesi bir tüketim toplumu kavramıdır (Baudrillard, 2021). Analiz, minimalistler tarafından oluşturulan metinlere ve bilimsel tartışmalara dayanmaktadır.

1. Tüketim

Tüketim, mal ve hizmetlerin insan ihtiyaçlarını gidermesi amacıyla kullanımudur. Tüketme kavramı harcama anlamına gelmektedir. Ekonomik anlamıyla da tüketim insanların bedel ödeyerek ihtiyaçlarını karşılamalarıdır. Tüketim, kapitalist ekonomi düzeninin motorudur. Bireyler kapitalist sistemde tüketici kimlikleriyle değerlidirler. Kapitalizmin çarklarının dönmesi için bireylerin tüketimine ihtiyacı vardır (Kaban Kadioğlu, 2014:15-23).

Bocock ise (2009) tüketimi kapitalizm öncesi ve sonrası dönemlerde farklı karakteristiklere sahip olan bir yapı olarak ele almaktadır. Modernleştikçe ihtiyaçlara cevap verme amacının önüne arzuların doyurulmasının geçtiği yeni tip tüketim biçimlerinden bahsetmektedir. Sombart da (2008) benzer şekilde kapitalizm öncesini türlü ekonomik etkinliğin başlangıç noktasını insani ve doğal maddi gereksinimlerin oluşturduğu, harcama ekonomisi olarak adlandırmaktadır. Buna dayalı olarak da her maddi tüketim kendi üretme potansiyelini gerektirmekte ve bu noktada kazanılan miktarla harcanan miktarlar arasında bir denge bulunmaktadır. Bauman (1999) ilk modern toplumun bir üretici toplum günümüz modern toplumunun ise tüketici toplum olduğunu belirtmekte bu nedenle post modern toplumları tüketim toplumu olarak adlandırmaktadır (Acar, 2018).

Tüketim konusu tarih boyunca tartışmalı bir alan olmuştur. Tüketimin serbest piyasa mantığında rasyonelliğini savunanlar olduğu gibi dini, politik ve felsefi açıdan tüketime

karşıtlığı savunanlar da olmuştur. Antik Çağ Filozofu Sokrates'in bile, "gerek duymadığım ne çok şey var, gümüş sofraya takımları ve erguvan giysiler yaşamda değil, tragedyada işe yarar" dizeleriyle satışa sunulmuş malların çokluğundan yakındığı ileri sürülmektedir (Bakır ve Çelik, 2013:47-48). Tüketim üzerine düşünceleriyle ünlü sosyolog Baudrillard (2015:40) "Bana fırlatıp attığın şeyi söyle sana kim olduğunu söyleyeyim" ifadesiyle zengin toplumların bolluğunun savurganlığa bağlı olduğunu vurgulamıştır (Dal, 2017:17). İnsanların tüm zaman, enerji, kaynak ve düşüncesini tüketime kanalize ettiği toplum tipi tüketim toplumdur ve temel felsefesi, "tüketmek iyidir ve daha çok tüketmek daha da iyidir" şeklindedir (Buskirk ve Rothe, 1970).

Materyalist tüketim aşırılığa kaçtıkça modern toplumlarda daha sade ve basit bir yaşam tarzını temsil eden sürdürülebilir tüketime geçiş yaşanmaktadır. Bu geçiş aşamasında tüketim karşıtı davranışların ve yaşam tarzlarının ön plana çıktığı görülmektedir (Richins ve Dawson, 1992: 304'den akt.; Taş, 2020:42).

2. Minimalizm

Minimalizm, takipçilerince "bir yaşam tarzı" olarak savunulmaktadır. Hem minimalistlerin kendileri tarafından yazılan metinlerde hem de literatürde: fikir, ideoloji, yaşam biçimi, felsefe, düşünme biçimi, doktrin, tutum, moda ve yol gibi kavramları içermektedir. Tüketim odaklı tutumlar dışındaki yollarla yaşamda anlam aramak talebiyle birleşen anti-tüketimci bir yaklaşımı içermektedir. Temel ilkesi, "az çoktur" olarak açıklanmaktadır. Yaşam değişiklikleri için aşırı tüketiciliğin eleştirisiyle; maddesel olmayan başarıların, gerçek değerlerin keşfi ve kişinin eski yaşam tarzını yeniden yapılandırması gibi araçları olduğunu savunmaktadır.

Minimalizmin önerdiği yaşam dönüşümü, hayattaki fazlalıkları ve onlara olan güveni ortadan kaldırmak, sınırlamak veya azaltmaktır. Bir sonraki adım, neyin önemli olduğunu belirlemektir ki bu herkes için farklı olacaktır. Maddi anlamda "fazla" olanın keşfi (fazlalık mallar, nesnelere), psikolojik açıdan "eksik" olanın aksine en önemli faktör olarak görünmektedir. Makul boyutta olan ile aşırı tüketim arasındaki farkı kesin olarak belirlemek zordur. Bu daha çok göreceli bir meseledir ve her bir birey onun görüşüne göre "aşırı" olan şey için son kararı vermektedir. "Fazlalık" kategorisi, tüketim toplumu kavramında belirleyicidir. Bu anlamda aşırı tüketimin "fazlalık"a benzer çağrışımları vardır. Minimalizmin özü de bu nedenle, gösterişçi, kompulsif, akılsız satın alma ve onlara atfedilen toplumsal anlamla birlikte sahip olunan nesnelere niceliğidir.

Minimalist olmak ve kendi öz tanımını inşa etmek ve sürdürmek bir süreçtir. Burada

önemli olan ölçülülük ve denge arayışıdır. Makul ölçü her birimiz tarafından ayrı ayrı bulunacaktır. Minimalizm öncelikle birey tarafından belirlenen hedeflere ulaşmak için gerekli bir araç olarak kabul edilmektedir. Minimalistlerin bloglarda ve kitaplarda yayınladıkları yazılarda da vurgulandığı gibi, herkes minimalizmi farklı şekilde anlamakta ve seçmektedir. Minimalistler seçim yaptığı unsurları kendi ihtiyaçlarına göre uyarlamaktadırlar. Minimalizm çoğu zaman vejetaryenlik, ekoloji, dini ve manevi uygulamalar ile anılmaktadır ancak her minimalist tarafından hepsinin uygulanması gerekmemektedir. Örneğin, minimalizm, “sıfır atık” tutumuna da karşılık gelebilmektedir. Minimalistler sahip olunan kaynakları sınırlamak adına, daha az atık üreterek üretilen israfı azaltmaya çalışmaktadırlar.

Joshua Fields Millburn ve Ryan Nikodemus bu aracın kullanımını “minimalizm, önemli olana odaklanmaktan yana kendinizi hayatın fazlalıklarından kurtarmanın bir aracıdır.” olarak vurgulamaktadırlar. Böylece aynı zamanda “mutluluğu, tatmini ve özgürlüğü” de vurgulamaktadırlar (www.theminimalist.com/minimalism). Minimalistler buna ek olarak eylemlerin gönüllülüğünü belirtmektedirler.

3. Gönüllü Sadelik

Richard Gregg tarafından isimlendirilen ve bir yaşam biçimi akımı olan “gönüllü sadelik”, II. Dünya Savaşı sırasında unutulmuş bir kavram olmasının ardından 1970’lerde tekrar gündeme gelmiştir (Özgül, 2011). Sade yaşam arayışında ilkin 1992’de ABD’de “sadelik çemberi” kurulmuştur. Türkiye’de ise ilk kez 2002 yılında sanal ortamda “sade yaşam” isimli grup bunun örneğidir (Odabaşı, 2019:265).

Birleşik Devletler ’deki Gönüllü Sadelik Hareketi’ nin destekleyicileri Duan Elgin ve Arnold Mitchell, basit bir yaşamı “maddi olarak mütevazı ama duygusal, entelektüel ve ruhsal olarak zengin” olarak vurgulamaktadır (Elgin ve Mitchell, 1977: 5). Elgin ve Mitchell’in oluşturdukları değerler setine göre, basit bir varoluşun özü; kendi kaderini tayin etme, kişisel gelişim, ekolojik farkındalık ve maddi sadeliktir (Elgin ve Mitchell 1977: 4). Gönüllü sadeliği tercih eden insanların mümkün olabildiği kadar doğal yaşamaya çalıştıklarını belirtmektedirler (Elgin ve Mitchell,1977:13). Gönüllü basitliğin popüleritesine ulaştığı 1970’lere uzanan daha uzun bir geçmişi vardır. Minimalizm ise özellikle 2008 sonrası kapitalist ülkelerde yaşanan ekonomik gerilemenin bir sonucu olarak yaygın hale gelmiştir.

Samuel Alexander’a göre “Gönüllü sadelik, yaşamı reddeden muhalif bir yaşam stratejisidir”. Tüketim kültürlerinin yüksek tüketimli, materyalist yaşam tarzları olduğunu doğrulamaktadır. Genellikle “basit yaşam” veya “vites küçültme” olarak adlandırılmaktadır. Bazen “sessiz devrim” anlamını içermektedir. Basit yaşam, tüketim mallarına yapılan

harcamaları mümkün olduğunca en aza indirmek ve hizmetleri takip etmek ve maddi olmayan tatmin ve giderek daha fazla zaman ve enerjiyi maddi olmayan tatmin ve anlam kaynaklarını takip etmeye yönlendirmek amacındadır (Alexander, 2011: 6).

4. Aşırı Tüketime Karşı Minimalizm

Minimalizmi oluşturan temel boyut, tüketime yönelik tutumdur. Bu tutumların her biri, minimalizm ve tüketim arasındaki ilişkinin farklı varyantlarını göstermektedir. Bir minimaliste göre: “*Minimalist olmak demek kendini bir zorlama içine sokmak değil. Sadece sahip olduğun eşyalara daha gerçekçi bir gözle bakarak onlarla ilişkini gözden geçirmek ve “birinin hatırı için, bir gün lazım olur diye ya da çok para vermişim şimdi bundan vazgeçemem” gibi düşüncelerle kullanmadığınız, daha da fenası bakınca size sıkıntı veren şeylerden ayrılmak. Yani eşyanın durumuna ve tabiatına göre onu ihtiyacı olan birine vermek, geri dönüştürmek, başka şeye dönüştürmek (upcycle) ya da en son ihtimal olarak çöpe atmak.*” anlamına gelmektedir (<https://www.turkisiminimalizm.com/minimalizm-nedir>). Bu minimalist ona tamamen bir tüketim karşıtı muamelesi yapmayı sorgulamaktadır, bu yaklaşım da konunun belirleyicilerine işaret etmektedir.

Tüketim ve şeylere yönelik yaklaşımı yeniden tanımlamak ve onlara yeni anlamlar kazandırmak esastır. James Wallman şöyle bir mini manifesto formüle etmektedir: “Geleceğin tarihçileri bunu bir devrim olarak nitelendirecek olsa da, biz değişimi günden güne yaşadığımız için daha çok evrim gibi hissedeceğiz o zaman bile tüm eşyalarımızı atacağımızı ve bir grup mülksüz dervişe dönüşeceğimizi iddia etmiyorum. Dağlara koşup mağaralarda çıplak yaşamaya başlayacağımızı düşünmüyorum. Fakat inanıyorum ki eşyada boğulmaya verdiğimiz tepki arttıkça ve daha fazla insan deneyimcilik devrimine katıldıkça çok daha az biriktireceğiz ve çok daha fazla hissedecek, görecek, işitecek, dokunacak, tadına bakacak, koklayacak ve deneyimleyeceğiz.” (Wallman, 2018:34).

Maddi malların, başkaları tarafından tanımlanma ve algılanmanın belirleyicisi olduklarını düşünmek de yanlıştır. Tüketim, sosyal konum, saygı ve prestij ihtiyacını karşılamamanın bir yolu gibi algılanmaktadır. Oysa tüketim, mutlulukla ve kişisel tatminle eş tutulmamalıdır. Egemen tüketimci ideolojinin aksine, minimalistler maddi nesnelere üzerinde yoğunlaşmadıklarını beyan etmektedirler. Şeylere sahip olma, toplama ve biriktirme şeklindeki yaşam biçimini maddi tutumlu bir yaşam tarzı ile eşleştirmektedirler. Neden şeylerin fazlalığı bireysel kimlik ve yaşam için olumsuz olsun ki diye sorulabilir. Her şeyden önce, israf söz konusudur. Temizlik, güvenceye alma, bakma gibi öğelerle bağlantılı faaliyetlerde zaman harcamak ve sonra onlarla ilgilenmek ve bir şeyler satın almak için para harcamak, zamanın

çoğunu para kazanmak için çabalamaya ve tükenmişliğe yol açabilmektedir. İş-aile hayatı ve bunlar arasındaki dengeyi bozabilmektedir. Ayrıca daha fazlasını isteyenler, borç tehdidi altındadırlar. Tüm bunlar maddi güvenliğin minimalistler için bir anlamı olmadığı anlamına da gelmemektedir.

5. Bir Tüketim Tarzı Olarak Minimalizm

Minimalizm ile ilgili olarak, maneviyat, bireysel büyüme, içsel kendini geliştirme ve bilinç yükseltme söz konusudur. “Minimalist maneviyatın özü anti-tüketimciliktir ve şüphesiz ki tüketici kapitalizmin bir direği olarak ele alınmamalıdır. Tam tersine, minimalist bir yaşam tarzının popülerleşmesi, tüketim toplumunda dünyayı yöneten zorunlulukların sorgulanmasına yol açacaktır.” (Kasperek 2016: 79).

Minimalistlerin, vurguladıkları şey aşırılığa karşı olmalarıdır. Başka bir fikre göre, “Yaşamak tüketmektir”. Hepimizin yiyecek, barınma ve giyeceğe ihtiyacı ve ayrıca hepimizin yerine getirmeyi arzuladığı tutkuları ve amaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyaçlar ve amaçlar maddi malları gerektirmektedir. Minimalizm tüm materyalleri reddetmez, ancak daha yüksek kaliteyi fırsat olarak görmektedir. Minimalist bir ekonomide, iyi tasarlanmış, çok amaçlı, kaliteli hazırlanmış öğeler istenmekte ve satın alınmaktadır (www.becomingminimalist.com/minimalisteconomy). Bu nedenle seri üretilen, ucuz ve kalitesiz malları satın almanın karşıtı olan bir tüketici stratejisi mevcuttur. Marta Skowrońska'nın belirttiği gibi: “Pek çok durumda öğelerin azaltılması ve seçilmesi, en etkili, fonksiyonel, estetik, yerden tasarruf sağlayan ve en hafif ürünler, genellikle tanınmış markaların yüksek fiyatlı ürünlerini ifade etmektedir” (Skowrońska 2013: 91).

Wallman, içinde yaşadığımız kapitalist sistemin maddeci tüketicilere dayandığını belirtmektedir. Mülkiyet ve mülkiyet peşinde koşma bize statü, kimlik, anlam ve mutluluk vermekteyken bu inancın yavaş yavaş değişimi söz konusudur. Daha fazlanın daha çok mutluluk anlamına geldiğine olan eski inancımızı bırakıp deneyimciliğe yönelmemiz gerektiğini savunmaktadır (Wallman, 2018:32).

Buradan hareketle yorumlandığında, minimalizm vites küçültme olgusuna uyan bireysel seçimleri tasvir etmektedir. Para hala harcanmakta ancak kesinlikle başka mal türleri için tahsis edilmektedir. Maddi olan seyahat, turizm, sanat kendini gerçekleştirme perspektifinden yüksek kaliteli ve değerli deneyimlerdir. Bu açıdan bakıldığında, minimalizm tarafından önerilen “karşıtlık” türü de aynı derecede ticarileştirilmiştir.

Bu noktada Jean Baudrillard tarafından değinilen kavramlara bakmakta fayda var, ona göre “underconsumption” yani “gereğinden az tüketim” ve “inconspicuous consumption” yani

“gösterişsiz tüketim” arasındaki paradoksta “gösteriş” (Veblen'in “gösterişçi tüketimi”) yoluyla kendilerini göstermeyenler, daha ziyade takdir, kısıtlama ve gönüllü fedakârlık yoluyla, daha yüksek bir düzlemde bir lüksün ifadesidir. Bu nedenle farklılaşma, öğelerden vazgeçme ve “tüketim” biçimini alabilir, yine de en saf haliyle tüketimden başka bir şey değildir. Diğer bir ifadeyle farklılaşma, nesneyi reddetme, “tüketim” in reddedilişine dönüşmekte ve bu tüketimin en üstün niteliklisi haline gelmektedir (Baudrillard 2021: 108).

Reklamcı Chelsea Fagan başka bir yönü işaret etmektedir. Minimalizm geç kapitalizmin hiper-tüketimciliğine bir tepkidir (Fagan, 2017). Yazar daha bilinçli ve etik satın alma çağrısını şüpheli karşılamakta ve Minimalizmin neo-liberal vizyona uyumlanmakta olduğunu da eklemektedir. Minimalistler nesnelerin üretimi, manipülatif pazarlama ve reklam faaliyetleri, aşırı tüketimin zararlı etkilerinin farkındalığı, doğal kaynakların kullanımı ve çevre kirliliği, küreselleşme, işbirliği yerine rekabet ve özel mülkiyete verilen öncelik ve bireysel faydalar ile aşırı ilgilenmektedirler. Bununla birlikte belirgin bir eksiklik bulunmaktadır ki bu görüşünü de şu sözlerle desteklemektedir: “Çok az minimalist işleri gerçekten kişisel aydınlanma ve gösteriş için azaltmakla ilgilidir. Çoğu, ekonomik veya sınıf temelli bir argüman kullanmaktadır. Bunun örneği, ultra zenginlerin küratörlüğünde” basitliğin” fetişleştirilmesine bakmak olacaktır. Onların temiz çatı katları, tasarımcı kapsül gardıropları, özenle azaltılmış diyetleri bulunmaktadır. Bu insanlar halen dikkat çekici bir şekilde tüketmektedirler. Onlar sadece tüketimlerini basitliğin uygun prizmasından filtrelemektedirler ve bu onların milyon dolarlık gardıroplarını bir şekilde savunan biri için ilham verici “minimalizm” gibi algılanmaktadır (Fagan, 2017). Baudrillard’ a göre, yüksek statü ve mesafenin bir işareti “göze çarpmayan tüketim” tasvirleridir (Baudrillard, 2021).

Wallman bu konuya şöyle yaklaşmaktadır: deneyimcilere sorarsanız gösterişçi tüketim yapmadıklarını söyleyeceklerdir. Çoğunun, statü bilinci en yüksek maddeciler kadar gösterişçi tüketim yapması söz konusudur. Yazar bu konuda sosyal medyayı suçlamaktadır. Wallman’a göre, geçmişe kıyasla günümüzde sosyal medya sayesinde insanlar eşyalarını yerine deneyimlerinin hakkında bilgi sahibi olur ve sonuç olarak deneyimler artık daha gözle görülür, daha somut, daha değerlidirler ve statüye katkıda bulunma ihtimalleri maddi ürünlere oranla daha yüksektir (Wallman, 2018:181-183).

6. Bilinçli Tüketim Biçimi Olarak Minimalizm

Daha önce de belirtildiği gibi, “minimalizm, tüketimcilikten tam bir geri çekilme veya tüketim karşıtı bir davranış değil, daha çok bilinçli bir seçim biçimidir. Bireyin günlük yaşamda denge ve daha iyi kaliteye ulaşmasına yardımcı olmaktadır” (Kramarczyk, 2015: 283).

Minimalizm, ağırlıklı olarak aşırı miktarda toplanan ürünlerin kısıtlanması ve azaltılması esasına dayanmaktadır. Örneğin, bireylerin kendilerine şu soruyu sormasını gerektirmektedir: “Buna gerçekten ihtiyacım var mı?” Kullanılmayan, faydasız olan eşyaların atılması gerekmektedir. Bunu elde etmeye ve sürdürmeye yönelik çeşitli stratejiler vardır. Bu stratejilerden biri kontroldür. Gereksiz eşyaları ihtiyacı olan kişi veya kurumlara bağışlamak, bunları satmak, başkalarıyla değiş tokuş yapmak, eskisinden vazgeçerek yenisini yerine koymak, kullanışlılıklarını değerlendirmek, kullanılmış eşyaları kullanmak (ikinci el), bir şeyleri düzeltmek (elden geçirmek), bir şeyleri boşa harcamamak ve kendini şeylere, nesnelere duygusal olarak bağlamamak.

Bu açıdan bakıldığında minimalizm, ürünlerin organizasyon ve dağıtım süreçlerini değiştiren bireyler ve topluluklar ağlarının yaratılmasını da sağlamaktadır. Karşılıklı hizmetler ve birlikte yaratma ve malları paylaşma gibi öğeler içermektedir. Minimalistler için önemi vurgulanan başkalarına yardım etmek ve bir materyal için karşılıklı olarak verilebilecek zamanı ve kaynakları paylaşmak gibi değerlere ve motivasyonlara dayanmaktadır. Bu ekonomik modelde, üreticiler arasındaki rekabet üretici-tüketiciler ve tüketiciler arasındaki işbirliğinin yerini almaktadır. Yeni teknolojiler sayesinde de tüketiciler arasında bağlantı kurmayı mümkün kılan çok sayıda platformun gelişimine imkân sunmaktadır.

Tüketime karşıt bir yaklaşım, zamandan ve paradan tasarruf etmeyi, gereksiz harcamaların kısıtlanmasını vurgulamaktadır. Planlı satın almaya ve satın alınan ürünlerin dayanıklılık ve güvenilirliğine önem atfedilmektedir. Böyle faaliyetler sadece minimalistlerin özelliği de değildir, aynı zamanda zenginlik ve sosyal düzeyi yüksek olan toplumlarda refah ölçeğinde daha yüksek fiyat tüketici seçimlerini belirlemektedir.

7. Kapitalizme Karşıtlık ve Minimalizmin Sosyal-Politik Potansiyeli

Kasperek (2016), Minimalizmi “iç huzurun maneviyatı” olarak tanımlarken “iç denge arayışının” yanı sıra bir sosyal yaşam tarzının da olduğunu belirtmektedir. Ayrıca “işbirliği, şefkat ve nezaketin yayıldığı ve tüketicinin itici gücü olan rekabete yer bulunmadığını savunmaktadır (Kasperek 2016: 79). Bu da bizi minimalizmi, sosyal organizasyona alternatif bir vizyon sunup sunmadığı noktasına götürmektedir. Post-materyalist tutumlar üzerine yeni bir düzen olabilir mi ya da topluluk oluşturmaya ve güçlü sosyal bağlar kurmaya elverişli midir? Bu bağlamda, gönüllü basitlik kavramına atıfta bulunulmalıdır. Minimalizm ile bazı ortak noktaları paylaşmaktadırlar. Bazı araştırmacılarca “Gönüllü Sadelik Hareketi”, başkalarıyla ilişkilere, siyasi meselelere dahil olmaya ve toplumsal sorunlara karşı daha duyarlıdır. Eleştirmenler, gönüllü basitliğin bireye çok fazla vurgu yaptığını savunarak aslında bireyleri

toplumdan ayırdığına dikkat çekmektedir. “Sadece tecrit edici ama aynı zamanda apolitik”. Minimalizm sınırlı kaynaklarımızı isteklerimizden uzaklaştırmak ve onları diğer insanların ihtiyaçlarını karşılamanın pratik yollarını bulmak için bize izin vermektedir, yetimi barındırmak, çevreyi kurtarmak, hayvanları korumak veya haklarından mahrum bırakılmışlar için konuşmak, kaynaklarımız bu dünyayı onlar için daha iyi bir yer haline getirebilir (www.becomingminimalist.com/minimalist-economy).

Kendini gerçekleştirme alanı aynı zamanda bireysel ve toplumsal kimliği de inşa etmektedir. Minimalist eylemler, sosyal sistemde gerçek bir değişikliğe yol açabilecektir. Piyasadan ve şirketlerden bağımsızlık kazanmak, çevreye ve sürdürülebilir kalkınmaya özen göstermek gibi Neoliberalizm ve küreselleşmeye karşı geliştirilen alternatifler olarak ortaya çıkabilecektir.

Sonuç

Minimalizm bir yandan, aşırı tüketimin tam tersidir. Öte yandan, tüketimin yüksek kaliteli mallara, deneyimlere doğru kaymasıyla tüketici kendini aynı zamanda aşırılıklar dünyasında bir ayırmda hissetmektedir.

Minimalizm çok yönlüdür. Bazıları için yüzeysel, geçici bir hevesken, diğerleri için ayırt edici bir tüketici davranışıdır. Çoğunlukla gönüllülük değerlerine bağlı, içselleştirilmiş bir inançlar sistemidir. Minimalizm, fazlalıkların atılmasının yanı sıra mutluluk, tatmin ve özgürlüğü vadetmektedir. Gönüllü sadelik, basit yaşamı ön plana çıkarmaktadır. Aşırı tüketime karşı minimalizm perspektifinden bakıldığında, tüketime yönelik tutumda konunun belirleyicilerine odaklanılmaktadır. Bir tüketim tarzı olarak minimalizm perspektifinden bakıldığında minimalist bir ekonominin kaliteyi ön plana aldığı görülmektedir. Minimalistlere göre faydalı olan, maddeci tüketici eğilimlerden deneyimci tüketici eğilimlere yönelmektir. Bu yönelimde de bir ticarileşme olabilmektedir. Bilinçli tüketim biçimi olarak minimalizm perspektifinden bakıldığında ise bireysel tercihlerin toplumsal refaha katkısı olabileceği görülmektedir.

Minimalizm yoluyla kapitalizme karşıtlık, sosyal politik potansiyel olarak da açığa çıkmaktadır. Deneyimcilik yoluyla bireyler toplumsal yaşamda kendini daha fazla göstermektedir. Minimalizmin sosyal topluluklar oluşturmaya elverişliliği ve gönüllü sadelik ile toplumsal sorunlara duyarlılık geliştirebileceğimiz tartışılmaktadır. Minimalist eylemlerin çevre, sürdürülebilirlik, kalkınma gibi sosyal sistemde değişiklik yaratacak sosyal-politik potansiyeli tartışılmaktadır. Anti tüketimci manifestolar birer “zincir kırma” girişimi ya da “tüketimciliğe meydan okuma” şeklinde değerlendirilebilmektedir. Bu gelişmeler önceki

---

bağımlılıklarımızdan kurtulmak için geleceğe atılmış birer adım niteliğindedir.

Karşısında dururken farkında olmadan o şeyi yeniden üreten formlar çokça gözlemlenmektedir. Bu paradoksal durumu minimalizm ve kapitalizm arasında da yaşanmaktadır. Tüketimcilik tuzaklarından kaçarken onu yeniden inşa etmeyen eylemlere yönelmek minimalizmi bir kapitalizm pazarlamasından çıkarmaya yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak, sosyal statümüzden bağımsız olarak modern toplumda hepimiz birer tüketiciyiz. Malları, hizmetleri, düşünceleri ve mekânları tüketir haldeyiz. Tüketimin çerçevesi belirlenirken karşıtlıklarına bakmak da faydalı olacaktır. Minimalizm ve gönüllü sadeliğin ortaya çıkış noktası tüketim karşıtlığıdır. Fakat kapitalizme karşı çıkışındaki başarısı sorgulanmaya değerdir.

Kaynakça

- Acar, S. (2018). Tüketim Toplumu Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 7, 91-102.
- Alexander, S. (2011). The voluntary simplicity movement: Reimagining the good life beyond consumer culture. *The International Journal of Environmental, Cultural, Economic and Social Sustainability*, 7, 4-21.
- Aydın Acun, H. *Erişim Tarihi: 06.07.2021*, https://www.turkisiminimalizm.com/minimalizm-nedir_
- Bakır, U. – Çelik, M. (2013), Tüketim Toplumu Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım: Kültür Bozumu ve Yıkıcı Reklamlar, *Selçuk İletişim Dergisi*, 7, 4, (46-63).
- Baudrillard, J. (2021). *Tüketim Toplumu*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Buskirk R. H., and Rothe, J. T. (1970). Consumerism—an interpretation. *Journal of Marketing*, 34(4), 61-65.
- Dal, E., (2017). Tüketim Toplumu ve Tüketim Toplumu Yöneltilen Eleştiriler Üzerine Bir Tartışma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 9, Sayı 19, 1-21.
- Elgin D.& Mitchell A. (1977). Voluntary Simplicity. *The Co-Evolution Quarterly (Summer)*.
- Fagan C. (2017). Minimalism. Another boring product wealthy people can buy. *The Guardian*, 3 March.
- Kaban Kadioğlu Z. (2014). *Tüketim İletişimi Süreçler, Algılar ve Tüketici*, İstanbul:Pales Yayıncılık.
- Kasperek, A. (2016). Minimalistyczna duchowość jako przykład antykonsumpcjonistycznej duchowości. *Perspektywa socjologiczna. Zeszyty Naukowe KUL* 4, 71–88.
- Kramarczyk J (2015). Mieć czy być? Minimalizm jako przykład świadomej konsumpcji w świetle badań własnych. *Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* Konsumpcja jako forma komunikacji społecznej. Nowe paradygmaty i konteksty badawcze 414: 270–285.
- Millburn J.& Nicedemus R., *Erişim Tarihi: 06.07.2021*, Minimalism. www.theminimalist.com.
- Odabaşı, Y. (2019). *Tüketim Kültürü-Yetinen Toplumdan Tüketen Topluma*. Aura Yayınları.
- Özgül, E. (2011). Tüketicilerin sosyo-demografik özelliklerinin hedonik tüketim ve gönüllü sade yaşam tarzları açısından değerlendirilmesi. *Ege Akademik Bakış*, 11(1), 25-38.
- Skowronska M. (2013). Minimalizm i chomikowanie: jak radzić sobie z nadmiarem przedmiotów??. *Kultura Współczesna*, 1, 89–104.

-
- Taş, S. (2020). Tüketim Karşıtı Yaşam Tarzları: Freeganizm, Gönüllü Sadelik ve Minimalizm, Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 6, 38-64.
- Wallman J., (2018), *İstif Çağı*, (Çev.Senem Karagözoğlu ve Aytaç Özgören), Doğan Novus: İstanbul.